Jens Torkild Baks prædiken påskedag

Taler
Jens Torkild Bak
Domprovst

Dato
5. april 2015

Sted
Ribe Domkirke

Omstændigheder
Prædikentekst
Markusevangeliet kapitel 16, vers 1-8

Salmer
Stat op, min sjæl, i morgengry
O salig påskedag
Herren af søvne opvågned, opsprang
Påskeblomst! hvad vil du her
Opstanden er den Herre Krist (altergangssalme)
Krist stod op af døde

En insisterende kirkeminister

I et interview til Kristeligt Dagblad, bragt for nogle dage siden under overskriften *Opstandelsen har altid undret mig,* udtaler kirkeministeren (Marianne Jelved), at lige fra hun var barn, har påskens fortællinger stået tydeligt udmalet for hendes indre blik. *Palmesøndag med Jesus ridende på æslet og palmebladene på vejen. Skærtorsdag med Jesus og de tolv disciple ved bordet, altid på samme side. Motiverne kan variere lidt fra år til år, men står dog immervæk lysende klare. Indtil opstandelsen påskemorgen. Den har hun altid haft svært ved at visualisere,* hedder det i interviewet[1].

Og det er en vanskelighed, ministeren kan trøste sig med ikke at være ene om. Nu findes der i de tekster, der hører påsken til, heller ingen beskrivelse, som fantasien kan støtte sig til, af selve opstandelsen. Fra englen, som kvinderne møder inde i graven, hører vi kun budskabet om, at det er sket. At Jesus er opstået. Og kvinderne ikke bare synes, at det er svært at have med at gøre. De er vildt opskræmte. Vanskeligheden ved at forstå budskabet om opstandelsen er således ikke en vanskelighed, som først er dukket op i moderne tid. I moderne tid er vi ellers tilbøjelige til at mene, at vi har været de første med alting, selv med tvivlens nådegave. Men det er lige på det punkt en vildfarelse. Allerede Paulus, den tidligst kendte kristne teolog og skribent, kæmper med at få folk til at forstå budskabet, hvilket blandt andet fremgår af det første brev, han skriver til sin elskede menighed i Korinth efter at have modtaget nogle nedslående

underretninger om den åndelige tilstand i menigheden:

...når det prædikes, at Kristus er opstået fra de døde, hvordan kan så nogle af jer sige, at der ikke findes nogen opstandelse fra de døde? Hvis der ikke findes nogen opstandelse fra de døde, er Kristus heller ikke opstået; men er Kristus ikke opstået, er vores prædiken tom, og jeres tro er også tom (1 Kor 15,12).

Opstandelsesbudskabet er med andre ord det, hvormed alt står og falder.

Der kan siges mange positive ting om den kristne etik, om det kristne menneskesyn, ting, som alle uden videre kan skrive under på, især når det gælder udsagn af indlysende almengyldighed. Og der kan siges meget positivt om den betydning, den kristne kulturarv har for nationen, samfundet og almendannelsen. Men, som Paulus her minder om, uden opstandelsestro er kristendom ikke kristendom i egentlig forstand.

Jeg har et stort ønske om at få en dybere forståelse af opstandelsens betydning, fortæller kirkeministeren videre til avisen i klar erkendelse af, at vi med det spørgsmål har at gøre med kristendommens livsnerve. Ministeren blev ifølge eget udsagn desværre hverken oplyst eller opmuntret af det teologiske niveau, der afslørede sig i den debat, der fulgte i kølvandet på den såkaldte Ramsdal-sag i den forgangne vinter (sagen om præsten, der ikke kunne tro på hverken det ene eller andet). Og man forstår godt ministeren.

Men hvorledes vinde en "dybere" forståelse af opstandelsens betydning?

Først og fremmest skal man ikke gøre sig sagen vanskeligere, end den i forvejen er, ved at begynde det forkerte sted. Man skal eksempelvis ikke begynde med af al kraft at ville forestille sig Jesu opstandelse!

I hvert fald skal det med den vanskelighed, der så tårner sig op for forstanden påskemorgen, ikke være anderledes, end når man opdager, at man har knappet sin skjorte forkert. Så finder man dog i reglen hurtigt tilbage til det sted, hvor fejlen opstod. Det skal vi også gøre i det tilfælde, at opstandelsesbudskabet slår knuder i hovedet på os. Så skal vi gå tilbage til det sted, hvor historien begynder, nemlig langfredag på Golgata, og kritisk spørge os selv, om vi egentlig fattede pointen i, hvad vi dér fik fortalt.

For uden at forstå betydningen af budskabet om hans død kommer vi ikke frem til at forstå betydningen af budskabet om hans opstandelse.

For så nu at begynde med begyndelsen: Hvis kors var det i grunden, vi talte om langfredag? Var det Jesu kors? Nej, det var det ikke. Det var det ikke – til at begynde med!

Langfredag, det er til at begynde med altid dit og mit kors! Langfredag, det er de øjeblikke af gudsforladthed, ingen kender bedre end du og jeg. Langfredag, det er den anden side af det hele. Det er alt det, vi er tavse om; det, vi lyver om eller bare ikke kan få sagt, enten fordi vi skammer os over det, eller fordi vi ikke ved, hvad vi kan gøre ved det. Og ved vi ikke, hvad vi skal gøre ved det, hvad nytter det så at tale om det, uanset hvor meget det piner os og dagligt bereder sit eget lille helvede for os?

Man er nødt til at begynde med begyndelsen. Man er nødt til at forstå, at for den kristne tro er langfredag ikke historie, men nutid. Det er til at begynde med altid din og min langfredag. Langfredag er skylden, der bliver ved at sidde med til bords. Det er sorgen, der ikke lader sig snakke væk. Det er savnet, der ikke vil lindres. Det er de valg, der ikke lader sig ændre, uanset hvor meget vi beder og banker – eller hvad det alt sammen for den enkelte handler om!

Det kristne budskab om langfredag, og pointen i budskabet om Guds død på korset i Jesus fra Nazaret, er så, at der intet findes så forfærdeligt og tungt eller skamfuldt og pinligt, at Gud ikke deler det med os. At der ikke findes det mørke, hvor Gud ikke møder os for at udholde det sammen med os.

Det budskab bliver for troen et håb i ørkenen. Det tænder for sjælen et lys i mørket. Det lys, der påskemorgen bliver til en fuld sol.

Der er for troen ingen modsætning mellem langfredag og påskedag. Tværtimod. Der er direkte sammenhæng. Troens forståelse af, at Gud på korset langfredag deler elendigheden med os, er kimen til forløsningen af elendigheden. For at bruge det billede, som Jesus selv med forkærlighed bruger: Langfredag lægges frøet i jorden for at dø. Påskemorgen spirer kornet frem til liv og håb.

Alt det har Martin Luther formuleret skarpt og kort i en prædiken til påskedag, hvor han nemlig siger følgende:

Det er ikke nok, at man ved og tror, at Kristus er død. Det er heller ikke nok, at man ved og tror, at Kristus opstod med et forklaret legeme og nu sidder histoppe i evig glade. En sådan tro gør for mit vedkommende hverken fra eller til. Nej, det, som det kommer an på, er, om hele den gerning, Gud gjorde i Kristus, sker i mig, ja gives til mig, så hans opstandelse har den virkning på mig, at jeg opstår med ham og bliver levende! Det er noget, der smager, og det skal man indprente i hjertet og ikke bare høre med legemlige øren og udtale med munden[2]. Og hertil føjer Luther så en vigtig pointe: Hvis man herefter vil betragte sig selv, ser man nu ikke længere sin egen skam, det der førhen martrede én, men man ser Ham, der deler det hele med én, og ved det syn ser man livet og håbet fra Gud. Det er påske!

Jeg har et stort ønske om at få en dybere forståelse af opstandelsens betydning, siger kirkeministeren, men fortæller også, at hun har en plan. Hun vil indkalde til et offentligt møde, hvor hun vil anmode to teologer med indbyrdes forskellige synspunkter om hver især at gøre rede for opstandelsen. Selv vil hun sætte sig midt imellem dem og – jeg tillader mig en lidt fri gengivelse af ministerens ord – med håndtasken markere, når hun synes, de er kommet i mål. Personligt beder jeg meget til, og deri må man intet politisk lægge, at statsministeren ikke udskriver valg, før denne plan er ført ud i livet, subsidiært at vi undtagelsesvis og givetvis højst usædvanligt kan få lov til at beholde denne insisterende minister en tid endnu, uanset hvilken regering der måtte følge.

Hvis man så ikke lige synes, man kan afvente dette ministerindkaldte apostelmøde, måtte det komme snart eller sent, så har forfatteren Bjarne Reuter, der både har begået en fornem gendigtning af bibelhistorien og bidraget til en nyligt udkommet bog om påskens fortællinger, formuleret et fint og anderledes bud på en forståelse af eller måske snarere på et liv med opstandelsesbudskabet.

I et interview, som samme Kristeligt Dagblad bragte herop imod påske, fortæller han, at, ja, skærtorsdag og langfredag kan han jo sagtens forstå og forestille sig, også han! Men når det kommer til hændelsesforløbet påskedag, har han *ingen lyst til at bøje det i ord.* Han vil hellere, siger han, *høre det som et stykke musik*[3].

Det er ganske fint sagt. For det er måske sådan, vi bedst kan forvalte det budskab, eller rettere lade budskabet forvalte os. Som et stykke musik, en stemthed i sindet, der bærer os ud af kirken, ud i verden farver alt – selv tanken

om vor død – med liv og og håb. I Jesu navn: Glædelig påske! Amen.

1. Marianne Jelved til Kristeligt Dagblad, d. 30. marts 2015.
2. Martin Luther: *Prædiken til 1. påskedag* i *Dr. Martin Luthers Predikener,* s. 243. Det evangelisk Lutherske Kirkesamfunn, Oslo. 1968
3. Bjarne Reuter til Kristeligt Dagblad, d. 1. april 2015.

Kilde
Jens Torkild Bak: "At øve sig i at være menneske", s. 61-65. Eksistensen. 2017

Kildetype
Dokumentation i bogværk

Tags
Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Påskedag

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/jens-torkild-baks-praediken-paskedag